

Naar een brede verspreiding van het leesdossier

1 januari 1999

Auteur: Robbert Roosenboom

Volume: 30

Nummer: 1

Pagina's: 28-33

Documenten

- [moer_jrg30_005.pdf](#)

recensieboek kan dit surplus is juist in het literatuuronderwijs belangrijk inspireren stimuleren verhalen vertellen met andere kodes illustreren parafraseren onverwachte verbanden robben tonen en klemtonen leggen en laten leggen vragen stellen belonen en zovoort naar een brede ik waardeer het dat aat bulkboek komt met een handleiding lees dossier een complete verspreiding van het gids voor docenten nederlands en moderne talen deze handleiding voor docenten gaat leesdossier overige ns wel vergezeld van een leerling en gids abc van het lees dossier praktische tips voor beleiden en richtlijnen ik concentreer mij in deze bespreking echte r op de docentehandleiding en beschouw het leerling en ma teriaal joop dirksen en dickpraktische handleiding lees slechts kort vanuit de vraagstelling of hierin dossier een complete gids voor docenten nederlands de praktijk conform de leerislands en moderne vreemde talen amsterdam de docent is het aangrijpingspunt voor de bulkboek 1998 96 blz isbn 90 75788 02 9 onderwijsvaarderijng die lesdossier heeft 25 exclusief svezendkosten lijkt mij het uitgangspunt van de docenten die praktische abc van het lees dossier praktisch gids te zijn de auteurs joop dirksen en tips voorbeelden en richtlijnen amsterdam die praktische hbb en met de z gids een soort bulkboek in samenwerking met slo 1998 lesboek voor de docent geschreven niet 22 blz isbn 90 75788 03 7 f 6 5 o in clu s i e f complete t m a ar we l h e l d e r c o n c r e e t h a n d v e r z e n d k o s t e n f 3 s o b i j m e e r d a n z s e x e m z a a m g e s t r u c t u r e e r d i k k r e e g b i j h e t l e z e n p l a n e n o p e e n a d r e s e r v a n v o o r a l h e t g e v o e l d a t i k i n e e n s o o r t p r a c t i c u m i n s t r u c t i e b e z i g w a s h e t l i t e r a t u u r o n d e r w i j s i n d e t w e e d e f a s e i s i n f e i t e d e b i j d e l e e s d o s s i e r s i n d e t w e e d e f a s e k o m e n e r d e z e i n s t r u c t i e h o r e n d e u i t v o e r i n g n i e t z o m a a r e r z i j n i n m i d d e l s w e l l e e r l i n g e n b o e k e n v e r s c h e n e n d i e d e d o c e n t n e d e r l a n d s u i t g a n g s p u n t e n e n l e s p r a k t i j k i n z i j n o n d e r w i j s k a n g e b r u i k e n o m d e t o t s t a n d k o m i n g v a n h e t l e e s d o s s i e r t e s t u r e n d e e r s t e d r i e h o o f d s t u k k e n v a n d e g i d s e n b e g e l e i d e n d o s s i e r l e z e n e l d o r a d o i a a g v o r m e n e e n s o o r t t r e c h t e r v o r m i g e i n l e i d i n g l a n d l i t e r a t u u r z o n d e r g r e n z e n e t c e t e r a h e t a l v o r e n s b i j p l a a t s f u n c t i e e n i n h o u d

van het lijkt mij juist in het geval van het leesdossier te komen
n behandelende auteurs echter een goede zaak om voor de instructie min of
meer in vogelvlucht enige ontwikkelende lessen te beschikken
over lingen in het literatuuronderwijs en de recente boeken dat zich even al
leen op de docent te ontwikkelen in het onderwijs die bijrichte en schri
ftelijke cursus is immers niet het studentieus concept behoren het gaat hier
de manier om leerlingen te leren literatuur te bijvooral om het denken over
en niet zo zeer lezen evenmin zou ik zeggen als je uiteenontwikkelende
al in het literatuurboekje leert hoe een marathontelopen onderwijs plaats
gevonden hebben de schrijfliteratuurlezen marathontelopen op een ver
van het voorwoordjan verbreek onderbehoorlijk niveau leer je door een aantal
treedt dit nog eens waar hij schrijft van een literaire werken van voren naar
achter een brede verspreiding van het leesdossier is tot door te lezen respec
tiefelijk een aantal rond de sprake er moet dus nog weljes om de
school te lopen wil je leerlingen wat misse werk verriicht worden moeten
de zover krijgen dan is daar een arrangement auteurs gedaht hebben om ver
volgens dat voor nodig en naar mijn mening is degene werk voortvarend ter hand
te nemen en opval die arrangeert nog altijd de docent de lende afwezig in het begin
is dan ook enige literatuurdocent kan meer dan het literatuur voorzichtigheid te
aanzien van minder grote 28 moer 1999 1 stuk 4 instructie en begeleiding behan
delt namelijk concreet de wijze waarop je in je lessen met het leesdossier bezig
kunt zijn het gaat in op introducerende lessen en op activiteiten die in ver
volglessen aan de orde kunnen komen het gaat uitgebreid in op het grootste onder
deel van het leesdossier de leesverslagen en het bespreekt wat er klassikaal en
wat er individueel te rondet en nu nog kan worden aangeboden hoofdstuk 5
gaat in op reflectie op en beoordeling van het gelezen door de leerling en be
handelt tevens de beoordeling van het dossier door de docent zie afbeelding i
de samenwerking met de moderne vreemde talen en mogelijke verbanden me
t de Nederlandse literatuurtheorie en literatuurgeschiedenis worden in hoofdstuk
6 besproken het boek sluit af met een hoofdstuk over bronnen en vindplaatsen
waarbij ook de Nederlandse media niet ontbreken en ervaringen met het leesdossier
over het algemeen geven dirksen en prak in de hoofdstukken duidelijk
aan wat er moet gebeuren en wat er kan gebeuren wanneer voorstanders
van tweede fase of leesdossier bijvoorbeeld onderdeel van het leesdossier
zo is het en anders niet is de strekking van optioneel zijn zoals het geval is
met leesautovele paragrafen met zinnen al tevens moet biografie en bilan
sverslag en tussentijds en terdelering verslag uitbrengen van ervaringen
afsluiting wordt dit erbij vermeld maar of met het lezen over een maats
chappelijk theoretisch overal zo zorgvuldig zijn betwijfel ik zo map 12 en in de
tweede fase wordt de wordt op diverse plaatsen in het boek account school
getransformeerd tot studentieus de rol gelijde op de beargumenteerde zelf
standig van de docent zal verschuiven van die van keuze van wat men gaat le
zen p 17 cursus overdrager van kennis naar die van begeleiding van mijrr
over de de betreffende der van het leerproces de leerlingen zullen vaardig
heid zou de leerling moeten beschikgen onderwijsconsumenten meer zijn

maar ken aan het einde van de twee de fase en elk zelfs tandig hun eigen le-
pro ces moeten uit lees verslag in h e t do ssier zou een motive ri ng z etten en
doorlop e n p z9 w e die ne n v a n d e keuz e mo e te n b evatt en laat dit eraan t e
geloven onderdee l van het le esv e rs la g voor al optio ne el blijven zou ik zeggen
ik vraag m e to c h maakt de rest van hun gids duide lijk dat nam elijk af of de au-
teurs hier ni e t will en dat zij niet vo or de pionier s van lezersgeri cht de leer-
linge n roomse r da n de paus worden literatuuronderwij s schrijven het komt er
ook voor de profes s i o nele l e zer is d e keuze vooral op n ee r dat zij h anden e n
voe te n vaak op duister e gronden ge base erd of hij gev e n aan d e e indterm e n
van de vakontwik expliciteert het niet voor zichzelf laten wij kelgroepen van neder-
lands en de moderne dat dan ook niet van onze leerlingen ve rwa ch vreemde tal e
n voor zover deze het litera ten tuurond e rwijs b e treffen wie bij het leze n ma ar
dit zijn pe anuts wie met de gid s niet van deze eindtermen nog met zijn handen in
omgaat al s wa s het het wetboek van het het haar zit vindt hier veel van zijn gad-
ing leesdossier maar eruit haalt wat hij in zijn het grootste hoofds tuk van de gids
hoofd lessen kan gebruiken kan de auteurs a ll een 1999 1 moer 29 voorbee l den
van v e rwerking s opdr a chte n schrijf de tekst van het kruisverhoor of diepte in-
terview dat je de hoofd persoon na afloop van de gebeurtenissen afneemt beschrijf
de alternatieven die de hoofdpersoon had toen hij zij geconfron teerd werd met
het verhaalprobleem het verhaalconflict weeg die alternatieven af tegen de door
de hoofdpersoon gekozen aanpak zoek een gedicht of schrijf het zelf bij de the-
matiek van het boek en bespreek de essentiële overeenkomsten en verschillen s
bedenk drie andere titels voor het boek en maak duidelijk waarom di e minstens
even goed zijn als de oorspronkelijke u zoek enkele referentiele zakelijke teksten
bij je boek waarin op dezelfde thematiek wordt ingegaan en werk overeenkomsten
en verschillen uit schrijf een pakkende reclametekst voor het boek zodanig dat de
aspirant lezer enthousiast en nieuwsgierig wordt gemaakt wek geen valse
verwachtingen wees wel concreet over hetgeen hem te wachten staat maar ver-
raad niet alles s maak duidelijk in hoeverre dit boek aansluit bij of juist botst met
jouw ervaringen of visie op dit gebied maak een fotocollage die de sfeer van een
essentieel deel van het boek weergeeft en licht die zonodig toe zoek in recensies
bij dit boek min of meer wezenlijke twistpunten zet de argumenten tegenover
elkaar en kijk of ze terug te voeren zijn op verschillen in de benadering van litera-
tuur de eisen die men stelt aan een goed verhaal of persoonlijke smaak zet je ei-
gen oordeel hierover ernaast maak duidelijk waarom dit verhaal zich ook in een an-
dere tijd zou kunnen afspelen in welke welke inhoudelijke consequenties zou dat
hebben of leg uit waarom dit verhaal zich niet in een andere tijd zou kunnen af-
spelen s welke muziek zou qua sfeer bij dit verhaal passen beschrijf zo concreet
mogelijk waarom je dat vindt zorg ervoor dat je docent desgewenst gedeelten van
die muziek kan beluisteren afbeelding i fragment uit abc van het leesdossier p i d
30 moer 1999 i maar dankbaar zijn voor de moeite die zij li teraire erva ri ngen
hun visie ontwikkelen op genomen hebben om hun e rv a ri ngen in het de
maatschappelijke werkelijkheid en hun werken met het leesdossier te boek te
stellen plaats daa ri n dat dit moet staat helaas in de eindtermen maar op de vraag
hoe j e dit kunt het voornaamste onderdeel van het leesdos aanpakken vond ik

geen antwoorden en sier is als g ezegd de bundeling van de leesvers hoe kunnen wij zien of en op welke wijze slagen de behandeling van het leesvers lag is hun ontwikkelde visie hierop inderdaad aan in handleiding leesdossier dan ook het voor de hand van hun literaire en veranderingen heeft naamste onderdeel de auteurs onderscheid plaatsgevonden een politiek bewuste oudere den twee soorten het gestructureerde en ervaar kan in dit opzicht ook veel goed werk doen richtingsverslag en het essayistische en veranderingen ver als dirksen en prak evenals ik van mening sla g bij het eerste geven zij een vrij uitput zijn dat dit een onmogelijke eindterm is en zij tendelijk stekstonafhankelijk vragen bij het daarom operationaliseren van deze eindtweede en men zij een voorbeeld op daar te maken achte rwege laten had ik dat natuurlijk naast geven zij voorbeelden van verwerking graag gelezen opdrachten waarvan de leerling er bij elk voorstellen signaleren de auteurs op pagina 21 gelezen boek en uitwekt een spanningsveld tussen de doelstellingen en de bijbehorende voorbeelden teksten af van de op cultuuroverdracht gericht document hankelijke vragen bij het onderdeel de en van de leerlinge met hun eigen voorkeuren en zijn hoe ervaar jij hun probleem en en prioriteit en dit valt voor hen samen met hen bezighoudt en hoe ze daarmee met het spanningsveld tussen de huidige omgaan herken je er iets van je zelf in hoe cultuur van literatuur rond de rijzen en het con zou jij het aanpakken en bij wat wil het cept zelfs tandig leren ik vraag mij af wat zij verhalen de lezer zeggen geef aan wat jij hierna bedoelen veel zeggen zij niet van het verhaal leert van het verhaal mee over het spanningsveld is elke document literatuur krijgt wat het verhaal uiteindelijk bij je terug te brengen ik do cent literatuur erken te weegbrengt benid en spa nningv elden maar voor mij zijn ze een voorbeeld van een verwerkingsopdracht niet identiek op cultuuroverdracht gericht is de vergelijking van eigen leeservaringen literatuuronderwijs zou in deze redenering met die van medeleerlinge en beroepslezers op gespannen voet staan met het concept of een beschrijving van de alternatieve indeling van de leerling dat de zelfstandig in voor de hoofdpersoon had toen hij geconfronteerd komend gevallen aanwezig is zal ik niet wend met het verhaalprobleem het verontkennen maar ik maak mij sterk dat haalconflicten zie ook afbeelding zelfstandig leren zo men wil kan worden bereikt met volledige behoud van op cultuur het oogt alles even ben probeer de beschrijving overdracht gericht literatuuronderwijs het van de doelen en instructie van de leerling gaat bij dergelijke onderwijzen name lijk om een activiteiten van de tips aanwijzingen en redelijke omvangrijke kennisinhoud in dat valkuilen je kunt de auteurs natuurlijk veropzicht te vergelijken met onderwijs in vak wijten dat zij als uitgesproken voorstanders anders ken als aardrijkskunde geschiedenis en alge van het leesdossier en het bijbehorende soort met de economie deze vakken zien zichzelf literatuuronderwijs gekleurde informatie geven niet hun kennisinhoud prijsgeven onder het maar je zou vreemd opkijken als dat in een regime van de tweede fase met haar voor boek dat zich als gids presenteert anders keur voor zelfs tandig leren het literatuurgeestes was onderwijs had zich bij deze vakken kunnen scharen we spanningsveld cultuurovergeen gageerde zelfstandig lerende draacht heeft niet de voorkeur van vele leerlin-

gen lingen akkoord maar daarom kun je nog niet concluderen dat cultuuroverdracht het er blijven wel vragen bij mij acht er na lezing zelfs tandig leren in de weg staat van het boek van de leerlingen wordt op verschillende plaatsen stellen dirksen en verwacht dat zij aan de hand van hun praktijk ook dat de leerling zelfstandig kan 1999 1 moet 31 alle bij het leesverslag mogen bij de verwerking worden kwaliteit eisen geformuleer onderdelen de verdere vage staat zelfstandig te kunnen je voor het van concreetheid in plaats kreten maken van een verslag een laats van argumenten in plaats van de hak op de tak aanpak paar aandachtspunten uitkiezen samenhang in plaats van een van van tegenstrijdigheden waarvan je denkt dat die het meest consistentie in plaats van onbegrepen van toepassing zijn op het boek en inzicht in op die diepgang in plaats van waarmee je een goed beeld van het niet blijven steken in algemeen boek kunt geven ook dit lijkt mij de verwerking van concrete gestaafd niet concrete een werkbare aanpak aanduidingen maar dient te zijn zingen leerlingmateriaal de beschreven situaties van het boek argumenten onderbouwd met argumenten de personages moeten zijn aan het einde van hoofdstuk 4 die geene verschrijven de auteurs houd de van de consistentie de verwoording in structuur bij de introductie van het samenhang van de ringen om een logische lijn te dossier kort in het zojuist heeft leesdossier blijken laadde noemde bulkboek dat als leerling piep uit het leesdossier moet de de materiaal dient houden zij zich liet gelezene doorgelezen over deze van een betekening ook hieraan in het bestek van een ree heet sep maar te kopp verhaalfacten voorzien te spiegelen aan eigen kennis en ervaring klein aantal bladzijden instrueren of situaties uit de werking in dit kader dan andere boeken eventueel films en leerlingen bij de de vervaardiging van het leesdoel ke lijken in verhaal serie de verplichte en optionele een moeilijk onderdeel een romans en misschien diepgang is onderdeel worden uitgelijnd en die de leerlingen moeten vatten immers situaties leerling met minder levenswijze deze uitleg wordt van een vraag in dit opzicht kan een van dus niet doorzien een de vol kan niet worden gerelateerd aandachtspuntenlijst of varing een achterstand hebben wordt verworven rijpe geveerde klasgenoot niet alle implicaties van een verhaalprobleem dat een leerling te geest moet niet bij een negatieve meergeren n r p dan lemaanteif roept vaak irfwerk van kwaliteitscompelenie van alle leerlingen leveren en literaire of fragment biedt voor die vraag dat hij antwoorden zal de leesstof afbeelding fragment uit hoofdstuk 5 van een verhaal de wikkels van handleiding leesdossier bea tobiogcafn aeleer in voort nag verpacht met welke mate van afga